

Az *Atom luxuskivitelben* című film (r. Blake Edwards, 1961) emlékezetes jelenet-sorában Holly (Audrey Hepburn) azt kéri Paultól (George Peppard), hogy aznap csak olyan dolgokat tegyenek, amiket addig soha. Így sétálnak reggel New York utcáin, így jutnak el a városi könyvtárba, így lopnak el egy-egy farsangi álarcot. A szabályok megszegésétől egyszerűen minden megváltozik. Végre valami másképp történik, mint ahogy addig. Kissé komplexebb, de hasonló az a módszer, amelyet az *Utolsó szivar az Arabs Szürkénél* párbajozás előtt álló ezredese választ Krúdy elbeszélésében: ő egy napra leendő áldozata szokásait veszi fel. Pszichológiai értelemben az identifikálást „magáévá teszi egy másik személy valamely nézőpontját, tulajdonságát, jellegzetességét, és – teljesen vagy részben – átváltozik annak képére”. (Laplanche és Pontalis, 1994, 61.). „Álarcot” ölt, úgy néz szembe valami jelentős eseménnyel. Ha jól belegondolok, hasonlóképp tesz Kulka János is a Krúdy-hangoskönyvvel. Azonosul Krúdy szereplőivel, de csakis a hangjával szolgáltat bizonyítékot az átalakulásra.

Kulka korábban is vállalkozott arra, hogy kizárólag ezen az úton

RUFF BORBÁLA:

Krúdy luxuskivitelben

idézzen meg karaktereket. Thomas Mann, *Utas és holdvilág*, *Iskola a határon*, Coelhótól *Az alkimista*, de még a Doktor House-ként ismert Hugh Laurie *A balek* című, Wodehouse-t és Rejtőt idéző története is cd-re került Kulka előadásában. Most két Krúdy-elbeszélést mond el.

Kulka és Krúdy. Miért ne? Kulka jó előadó, színpadon, filmen, prózai vagy énekes szerepben. Krúdy szintén jó – elegáns lélekűbűvár. Kulka alakíthatná Krúdyt színpadon.

A hangoskönyv időtartama alig több mint 71 perc, ami a mostanában megszokott többórás hangoskönyvekhez képest rövid, ezzel a bakelitlemezek hőskorát idézi. (Sajnos a borító Gyuricza Barbara füstölő szivart ábrázoló illusztrációjával és meleg színével elegáns ugyan, de információszegény. Csak a felbontás után tudható meg, ki szerkesztette az albumot, a szövegek keletkezési dátuma pedig nincs

feltüntetve. A hátoldalon a Hungaroton a sorozatban eddig megjelent hangoskönyvei szerepelnek.)

Tizenöt órányi Ottlik-szöveg után valószínűleg Kulkának is könnyed szórakozás a két elbeszélés felolvasása, vagy inkább elmondása. Fontos ez a helyesbítés, mert a felolvasás néha kellemetlen monotonitását mellőzi. Krúdy prózája eleve könnyed és finom, ezzel együtt sűrű, árnyalt és lüktető. Kulka előadásmódja hasonlóképp. Érezhetően szereti ezeket a szövegeket, kísérletező kedvvel fordul hozzájuk.

A szerkesztő Tóth Attilának két szövegre esett a választása. Az első, a *Madame Louise délutánjai* az ibolyától illatos, erényt sosem ismert madame története, aki bezárja szalonját, mert megunta a férfinemet. Elmondani mindössze negyed óra. A második, az *Utolsó szivar az Arabs Szürkénél* már számos alkotót inspirált, a novellából például Hernádi Gyula

filmnovellát írt *Az újságíró és a halál* címmel, Jancsó pedig a Krúdy-szöveg kései metamorfózisát alkotta meg (*Utolsó vacsora az Arabs Szürkénél*), amely a *Nekem lámpást adott kezembe az Úr Pesten és az Anyád! A szűnyogok* című Jancsó-Hernádi-Grunwalsky-filmek folytatása Mucsi Zoltán (Kapa) és Scherer Péter (Pepe) főszereplésével. Az eredeti Krúdy-novella „csonka” maradt, ikerpárját, *A hírlapíró és a halált*, melyben az ezredes leendő áldozata a főszereplő, a hangoskönyv nem tartalmazza, ha a Hungaroton további Krúdy-próza kiadásán gondolkodna, a tükörmovellát feltétlenül a választandók közé sorolnám, szintén Kulka előadásában.

Az érzékletes megszólaltatás mellett nincs szükség zenére, zajra, morajra. Kulka hol unatkozó úri hölgyet, hol szálnalmas dzsentrit, pökhendit ezredest vagy flegma csaposlegényt alakít. Egy helyen érzem modorosnak, az Arabs Szürke kocsi-

márosnéjának megformálásakor. Pontos és jó ritmusban, átgondoltan beszél, kérlel, odacsap, szorong és lemondóvá válik, nem hallgatható fél füllel. Az előadó legalább olyan domináns, mint a szöveg maga. Ez az elmondás ízes, mondhatnám, hogy valamiképp szó essen végre a Krúdynál megkerülhetetlen gasztronómiáról. A második történetben az Arabs Szürke nem mindennapi vendéget kap, egy civil ruhás ezredest, aki aznap ölni fog, egy nyamvadt hírlapírót, aki „tollára tűzte” a tiszti kaszinót, de a nemes tett előtt mindenfélét megízlel, aminek az elfogyasztására a gazembernek nap nap után rá kell kényszerülnie. Konyhai hulladékokat eszik ugyan, számára mégis inycsiklandozó a fazék alján maradt pörkölt, az ott hagyott disznópecsenye vagy a szalámicsutka. Mesteri fogás, ezredes és színész kéjeleg a rendhagyó lakoma során, és kéjeleg a hallgató is. Kulka a végkifejletig sejtet, játszik, egészen az ezredes eltűnéséig, amikor csak egy cifra szivarszalag marad a sarokban.

(*Krúdy Gyula: Madame Louise délutánjai, Utolsó szivar az Arabs Szürkénél. Hangoskönyv. Előadja: Kulka János. Hungaroton, 2014*)